

רשימות חוברת קכו

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"ק פרשת ויגש, ה' טבת*, הננו מוציאים לאור מאוצר רשימותיו של כ"ק אדמו"ר זי"ע שרשם לעצמו — המשך וסיום הרשימה ד"חנוכה, תרצ"ו.

רשימה זו נדפסה בחוברת ג' (ע' 10 ואילך) בלשון אדמו"ר בעצמו בכתי"ק, ולתועלת הלומדים, למען ירוץ בו הקורא, ניתוסף כאן גם פיענוח ותיבות-קישור המשולבים בין דברי הרב, וכן ציוני מראי מקומות הבאים בשוה"ג, שנערכו ע"י המו"ל, כולל גם ציון מקומם של כמה הערות שנכתבו בסיומה של הרשימה, להמקום המשוער בפנים הרשימה — בדרך אפשר ועל אחריותם בלבד, ובפרט שעמקו וכו' דברי רבינו, כנודע.

מערכת „אוצר החסידים“

עש"ק פ' ויגש, ה' טבת ה'תשנ"ח
ברוקלין, נ.י.

(* היום בו „דידן נצח“ באופן גלוי לעיני כל העמים (בבית המשפט הפדרלי) בנוגע לספרי וכתבי רבותינו נשיאינו שבספריית ליובאוויטש.

(ר"ה כד: ע"ז מגי' מנחות כח:) מל' בית חשמונאי עשו המנורה משפודים של ברזל וחיפוס בבעץ. העשירו עשאוים של כסף. חזרו והעשירו עשאוים של זהב. דמבואר דנ"ח קאי אהמשכת התורה, ותו"א. ואיתא בתענית (ד-) כל ת"ח שאינו קשה כברזל אינו ת"ח וכו' אפ"ה מיבעי' ל' לאינש למילף נפשי' בניחותא. [כי י' קשים הם ברזל קשה וכו' (ב"ב י.)]. וזהו שעשו המנורה מברזל דוקא, אלא שחפוס בבעץ (בדיל), בדיל נצח (קה"י) בקו הימין. כן בגשמיות צבעו נוטה ללבנונית. ואפשר לכן מערבין אותו בכסף (עי' ישעי' א' כה' ויחזקאל כב.). והוא היותר רך מכל המתכיות (לבד מכסף חי שהוא כמעט נוזל). והוא ממש ע"פ מרז"ל בתענית הנ"ל. אלא שזה הי' צריך דוקא בעת החשך וכו', וע"ד שאמרו לענין ח' בח' (סוטה ה-) שיהא דבריו מתקבלין וכו'. ולכן כשהעשירו, אין עשיר אלא בדעת, עשאוים של כסף וכו'. וכמו לענין ח' בח' שאינו נצרך אלא בתחלת העבודה וכמו המוץ לחטה.

(שבת כא:) נ"ח מצוה להניחו ע"פ ביתו מבחוץ. כי העיקר להאיר בר"ה (אם ע"י החצר לפרש"י. או ישר בר"ה כתוס'). אם הי' דר בעלי',

ח) (שערי אורה ד"ה כי עמך פ"ד) שהיתה מנורת זהב התעוררות המביאה לידי חשק וקרבת אלק' שאז יכולים הז"מ להאיר.

ואואפ"ל שזהו שבהתגברות החשך א"א כ"א של ברזל — מל' (קה"י) — בקבלת עומ"ש האירו הז"מ, אלא שחפוס בבעץ — נצח — רושם החסד ואהבה, ומראהו קרוב לשל כסף.

אולי אפ"ל שדוקא בעץ, נצח, מקורו באה"ר דאהרן, מדות דכתר, ע"ד אל עליון וכו' גואל לב"ב.

בתו"א (ד"ה כי עמך) שהזהב הוא מנוצץ כעין ניצוצי וגחלי אש לוחשות וכך צ"ל בחי' רעו"ד ברשפי אש האהבה וכו' וביאור פי' הב' וכו' (וכנ"ל בש"א).

דרמ"צ ח"ב (ע' רפב-) החלוק בין כה"ג משוח שזהו מלמעלמ"ט, ע"י שמן המשחה, משא"כ בבית ב' מרובה בגדים, אה"ר ע"י מעשה המצות, לבושים, מלמטלמ"ע. ועד"ז גם כאן לא זהב כ"א ברזל, וכידוע שמעשה המצות עבד ולא שר. וצייין גם ללקו"ת והי' מספר בענין פקדת הארץ, ובאור אחרי ד' בענין כפה עליהם הר

פי' אם הוא מבני עלי' שאין לו שייכות לר"ה — פתח שיצא הוא לשם — בכ"ז גם עליו החוב לתקן חלקו בעולם ועכ"פ ע"י חלון, שאין חלון משמש ליציאה אלא רק להאיר ע"י. וע"ד שהי' במקדש שקופים אטומים שיוציאו האור לחוץ ולא להיפך, וגם פה כן. ולכן לא נקטו הדין אם אין לו חלון (אף שאפ"ל שילמוד משעת הסכנה. ויש לחלק) כי לא סגי בלאה"כ. ואף רשב"י שהוא מבני עלי' (סוכה מה:) ומפסיק לעשות סוכה ולולב (ירוש' שבת ס' הל' ב' ועיין בבלי שבת יא.).

(שם לעיל מהנ"ל) מצותה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק וכו' דכליא רגלא דתרמודאי. ונר שבת דוקא קודם השקיעה, ודוקא בביתו ולא בר"ה. כי נר שבת בהעלאה. ולכן אין חשש ומותר להשתמש לאורה. ולכן אינו בר"ה אלא דוקא בביתו. וקודם השקיעה, שאז מתחלת העלי'. נ"ח המשכה. לזה צריך אור נעלה. הנרות הללו קודם הם. ויש חשש יניקה ולכן אסור להשתמש לאורה, ע"ד ודאשתמש בתגא.

משתשקע החמה^ט, כי שמש ומגן וגו', שגובר החשך, אז מתחילים להאיר גם בר"ה. ועד שתכלה רגל^ט מן השוק. רגל ברא כרעא דאבוהא, בנים אתם וגו', או הארת הנשמה שבגוף, או בחי' התחתונה שבאיש ישראל שהיא העוסקת בעניני עוה"ז, יגיע כפיך. וכשכלה רגל מן השוק ר"ה זהו סימן שנגמר הברור ונפרד הרע מן הטוב — לאחיו בחוץ (בראשית ט' כב') ת"א בשוקא. —

תרמודאי מל' מורדת (). ועיין רש"י דה"ב ח' ד'. וביבמות יז. עתידין ישראל דעבדי יומא טבא כי חרבי תרמוד, משום דממזרים הם ומטמעי בישראל ופוסלין אותן. ובב"ר פנ"ו אשרי מי שהוא רואה במפלתה של תרמוד שהיתה שותפת בב' חרבנות. ופירש"י (שבת שם) שם אומה מלקטי עצים דקים, ניצוצות דקים דקדושה המובלעים, והם מתעכבים בשוק גם משחשיכה [להעיר מתו"א והנה אנחנו מאלמים "שלמטה .. נתרבו מאד הניצוצים לאלפי אלפים חלקים קטנים"] וכו' וכצריכין לעצים יוצאים וקונים מהם עכ"ל. ואם גם רגלם כלה, ה"ז סימן שגם הניצוצות דקים נתבררו.

(ט) שתכלה רגל ל' יחיד. שתשקע החמה ול"א שמש (אוה"ת שיב"שיג.)
(י) תרמודאי מלקטי עצים. להעיר ממקושש עצים.

(מדות פ"א מ"ו. ע"ז נב: באריכות) מזרחית צפונית בה גנזו בני חשמונאי את אבני המזבח ששקצום מלכי יון

(י"ד הל' מגלה וחנוכה ג' א') ושלחו ידם בממונם ובנותיהם. ובשבת (כג:) שאף הן היו באותו הנס (שגזרו יונים על כל בתולות הנשאות להבעל לטפסר תחלה וע"י אשה נעשה הנס. פירש"י).

(מדות פ"ב מ"ג) לפניו ממנו סורג גבוה י"ט, ויג' פרצות היו בו שפרצום מלכי יון, חזרו וגדרום, וגזרו כנגדם יג' השתחויות. לפניו ממנו החיל וכו'. (כלים פ"א מ"ח) החיל מקודש ממנו שאין עכו"ם וטמא מת נכנסים לשם (מדרבנן. מפרשי המשנה). ולכן פרצו הסורג (עיקר תוי"ט מדות) דוקא. לעיין בתוי"ט.

(שקלים פ"ו ה"ב) וחזרו וגדרום בני חשמונאי וגזרו כנגדם יג' השתחוואות. וכ"ה בפיה"מ שקלים (צ"ע שעדיין לא מצאתי בי"ד חיוב השתחוואות אלו. ועיין תוספתא פ"ב. הכותב) ובפסחים (סד': במשנה) שני' [כת של שוחטי הפסח] בחיל [כשחל להיות בשבת]. בכ"מ ביה"ב פ"ה ה"ג מהרא"ש שהסורג להתיר טלטול שבת, ובהג"ה הקשה ע"ז.

בעיקר תוי"ט שלכן פרצו הסורג כי לשם אסורה עליהם הכניסה. וצ"ע כי איסור כניסתם הוא מדרבנן. ויש בזה ב' חלקים. איסור הכניסה לחיל לטמאי מתים שג"ז מדרבנן, וגזירה זו מימי יהושפט (תוד"ה שחדשו. יבמות ז:), ושעכו"ם יטמאו כמתים. ולכאורה זהו מי"ח דבר (שבת יז:): שגזרו שיהי' כזבין ולענין שלוח מחנות רק כטמא מת (ר"ש ורא"ש בכלים). א"ל שב' גזירות היו בעכו"ם, בתחלה כטמאי מתים ואח"כ כזבים, א) דלא אשתמיט תנא. ב) א"כ גם קטן מט' שנה יהי' טמא מחמת טמא מת, ועיין י"ד הל' מטמאי משכב פ"ב ה"י והקדמה לטהרות דל"מ כן. ובהל' טומאת מת פ"א יג' י"ד משמע דלא גזרו בענין טומאת מת ורק זיבה. ג) א"כ גם קודם גזירת זיבה היו בדלים מתינוקי עכו"ם כיון דגם טמא מת מטמא אדם (ריש אהלות), ול"מ כן תוד"ה ועל שבת יז:

המורם מכהנ"ל שזהו מי"ח דבר. ואואפ"ל להיפך שמפני שפרצו בסורג אסרו עליהם הכניסה עד שם.

ובכל אופן מספר יג' מתחיל מחכ' עד סוף מעשה, י"ס דאצי' ובי"ע. וגזרו כנגד זה יג' השתחואות, כנגד י"ס דאצי' וג' ראשי ראשין, וזה תלוי בזה [עי' ויקח לו יעקב. רע"ח]. והשתחואה דוקא ביטול, מס"נ, שעי"ז נצחו המלחמה.

יב. איתא בגמרא (ר"ה כד, ב. ע"ז מג, א. מנחות כח, ב) ש"מלכי בית חשמונאי" — כשגברה ידם על היונים שטימאו את ההיכל ונטלו כל כליו, והוציאו מירושלים וטיהרו את המקדש, והיו עניים ולא יכלו לעשות המנורה מזהב⁹⁶ — עשו המנורה מ"שפודים של ברזל, וחיפום בבעץ. העשירו, עשאו של כסף. חזרו והעשירו, עשאו של זהב".

יש לומר הביאור בזה — בפנימיות הענינים, ובשייכות לעבודת האדם:

ובהקדם הא דמבואר⁹⁷ דנר חנוכה קאי אהמשכת אור התורה, "ותורה אור". ואיתא בתענית (ד, א) "כל ת"ח שאינו קשה כברזל (קפדנים וקשים כברזל) אינו ת"ח וכו', אפ"ה מיבעי לי' לאינש למילף נפשי' בניחותא". [כי, עשרה דברים קשים הם: ברזל קשה אור מפעפעו וכו' (ב"ב י, א), ובמילא, גם ת"ח שהוא קשה כברזל, יכול וצריך למילף נפשי' בניחותא].

וזהו שעשו המנורה מברזל דוקא, שבזה מרומז שת"ח ("תורה אור", מנורה) צריך להיות קשה כברזל, אלא שאעפ"כ צריך "למילף נפשי' בניחותא", וזהו שחפום בבעץ (בדיל⁹⁸), כי, בדיל הוא נצח (קה"י ערך בדיל) שהוא בקו הימין, וכן בגשמיות צבעו נוטה ללבנונית [ואפשר לכן מערבין אותו בכסף שצבעו לבן (עיין ישעי' א' כה' ויחזקאל כב⁹⁹)], ולבן מורה על חסד, קו הימין¹⁰⁰, והוא היותר רך מכל המתכיות¹⁰¹ (לבד מכסף חי שהוא כמעט נוזל), וא"כ זה

(96) פרש"י ר"ה וע"ז שם.

(97) תו"א מקץ מב, ג ("נר חנוכה הוא המשכת אור התורה"). ובכ"מ.

(98) פרש"י ע"ז ומנחות שם.

(99) בישעי' שם: "ואסירה כל בדיליך" ("בדיל המעורב בכסף" — פרש"י, "הבדיל מעורב בכסף עד שינקוהו ממנו" — פי' הרד"ק). וביחזקאל שם, יח: "היו לי .. לסיג כולם נחושת ובדיל וברזל ועופרת בתוך כור סגים כסף היו". ושם, כ: "קבוצת כסף ונחושת וברזל ועופרת ובדיל אל תוך כור לפחת עליו אש להנתיך" (תערוכת פסולת המעורב בכסף וזהב וצריך להתיכו באש לצרפו — פרש"י שם יח).

(100) ראה לקו"ת שה"ש יד, א. וש"נ.

(101) היפך הברזל שהוא קשה.

שעשו המנורה משפודים של ברזל וחפוס בבעץ הוא ממש ע"פ מאמר רז"ל בתענית הנ"ל שת"ח צ"ל קשה כברזל, וביחד עם זה, "בניחותא", כמו ברזל מחופה בבדיל שהוא רך.

אלא שזה שעשו המנורה מברזל הי' צריך דוקא בעת שהוצרכו להלחם ולבטל החושך וכו' שנעשה ע"י היונים, שלזה הוצרכו התוקף דברזל דוקא¹⁰³. וע"ד שאמרו לענין "ת"ח צריך שיהא בו אחד משמונה

(ח) עוד י"ל בביאור השייכות דמנורה של ברזל לזמן החושך דוקא:

ובהקדם המבואר (שערי אורה ד"ה כי עמך פ"ד¹⁰²) שהיתה מנורת זהב התעוררות המביאה לידי חשק וקרבת אלקים, שאז יכולים הז' מדות להאיר.

ועפ"ז אולי אפשר לומר שזהו שבהתגברות החושך אי אפשר במנורה של זהב שענינה התעוררות האהבה כו', כי אם במנורה של ברזל — מלכות (קה"י ערך ברזל) שענינה קבלת עול — שבקבלת עול מלכות שמים (ללא התעוררות כו' חשק וקרבת אלקים) האירו הז' מדות, אלא שגם אז הי' (מלבד הקב"ע, ברזל) רושם האהבה, שזהו שחפוס בבעץ — נצח (קו הימין) — רושם החסד ואהבה, ומראהו קרוב לשל כסף (שענינו אהבה¹⁰³).

ואולי אפ"ל שחפוס דוקא ב"בעץ", נצח — שמקורו באהבה רבה דאהרן¹⁰⁴, מדות דכתר¹⁰⁵, ע"ד "אל עליון וכו' גואל לבני בניהם", כידוע¹⁰⁶ ש"אל עליון" קאי על כתר, והוא ה"מביא גואל לבני בניהם", שהם נצח והוד, היינו, שנצח (והוד) שרשו מהכתר, והיינו, שגם המנורה של ברזל שמחופה בבעץ שייכת לאהבה רבה דאהרן.

ולהעיר מהמבואר בתו"א (ד"ה כי עמך¹⁰⁷) "שהזהב הוא מנוצץ כעין

102) ושם (מה, סע"ב ואילך): "כי הז' נרות הן ז' מדות הטובות העולות לה' באור וחיות גדול כמו התפעלות אוי"ר וכה"ג, אך התעוררות וחשק לקרבת אלקים צ"ל תחילה, ע"כ היתה המנורה של זהב בכללותה כדי שיוכלו הז' מדות בז' נרות להאיר .. שבלתי תעורבות של בחי' הזהב .. אין בהם אור וחיות כלל כו'" (וממשיך בפ"ה, שזהו"ע "בהעלותך את הנרות", "בחי' אה"ר עליונה שמעורר לנש"י ומדליק אורם כו'").

103) כמ"ש "נכסוף נכספתי" (ראה זהר ח"א רנ, א. ח"ב קמח, א"ב. ועוד) — אף שאין זה אלא אהבה כמים, ולא אהבה כרשפי אש, שגדלה מעלתה כמעלת הזהב על הכסף.

104) ראה לקו"ת בהעלותך (ל, ב ואילך) בענין הדלקת הנרות דאהרן, שענינו אהבה רבה.

105) ראה לקו"ת שם לא, א (וראה גם לקו"ת נשא כג, רע"ב).

106) ראה פע"ח שער העמידה פי"ד טו — הובא בלקו"ת מסעי צ, ג.

107) ושם (מקץ לה, א), ב' פירושים בפסוק "המשפילי לראות בשמים ובארץ":

"הא", שהוא משפיל א"ע כביכול לראות תוך השמים ותוך הארץ .. מה שמתלבש אור א"ס

בשמינית" (סוטה ה, א), "מעט גאוה", כדי ש"יהא דבריו מתקבלין

ניצוצי וגחלי אש לוחשות וכך צ"ל בחי' רעו"ד ברשפי אש האהבה וכו' וביאור פי' הב' וכו'" (וכנ"ל בשערי אורה).

ועוד יש להעיר מהמבואר בדרמ"צ ח"ב¹⁰⁸ (ע' רפב, א) החילוק בין כה"ג משוח, שזהו מלמעלה למטה, ע"י שמן המשחה, משא"כ בבית ב' שלא הי' שמן המשחה¹⁰⁹, כי אם כה"ג מרובה בגדים, שזהו"ע אהבה רבה ע"י מעשה המצות, לבושים, מלמטה למעלה.

ועפ"ז י"ל עד"ז גם כאן — שלא הדליקו במנורה של זהב שמורה על התעוררות אהבה רבה מלמעלה למטה, כי אם במנורה של ברזל, שברזל, קבלת עול, שייך למעשה המצוות, וכידוע¹¹⁰ שמעשה המצות הוא ענינו של עבד (ולא ענינו של שר), וההדלקה במנורה של ברזל מורה על אהבה רבה שבאה ע"י מעשה המצוות, מלמטה למעלה¹¹¹.

ב"ה בחכמה וחסד .. הוא בחי' ירידה והשפלה גדולה .. התלבשות זו היא בבחינת תורה ומצוות, ו"מצוות צריכות כוונה, היינו כוונת הלב רעותא דלכא להמשך א"ס ב"ה .. וזהו בחי' הזהב, שהזהב הוא מנוצץ כעין ניצוצי וגחלי אש לוחשות וכך צ"ל בחי' רעו"ד ברשפי אש האהבה .. וזהו פי' הא"י.

"והב' כלומר שע"י בחינת שמים וארץ משפיל א"ע, שהם הם הגורמים לבחי' ירידה והשפלה זו .. וביאור פי' הב' .. יובן עם מ"ש וגלה על ראשה .. שהיא בחי' כתר למעלה מן הראש .. כי עיקר העבודה היא לקבל עליו עול מ"ש שהיא למעלה מן הטעם והרעת המושג .. שיהי' לו ביטול רצון .. להיות כעפר .. ואזי יומשך גילוי אור א"ס ב"ה ממקורא דכלא. וזהו המשפילי לראות בשמים ובארץ, פי' שע"י בחי' שמים וארץ שהם בחי' תושב"כ ותורה שבע"פ .. והם הם בחי' התורה והמצוות בשרשם שמהם נשפע בחינת התעוררות בנוצץ אלקות שבאדם לעורר את האהבה כרשפי אש כו"י.

ואולי כוונת רבינו בהבאת פי' הב' בשייכות למנורה של ברזל המחופה בעץ — כי, בפי' הב' שהתומ"צ גורמים התעוררות האהבה, נמצא, שהתומ"צ עצמם הם בלא התעוררות האהבה (דלא ככפי' הא' שישנה גם כוונת המצוות, רעו"ד), כי אם עבודה בפועל (נצח) בלבד, מצד קבלת עול, ע"ד ובדוגמת מנורה של ברזל מחופה בעץ (ואולי י"ל שזהו גם הפירוש ד"חזור והעשירו עשאו של זהב" — שע"י קיום התומ"צ מצד קב"ע באים להתעוררות האהבה, ככפי' הב' (וראה הערה 111)).

108) והוא ספר "פרוש המלות" בתפלה (בצירוף עוד קונטרסים) שנדפס בפאלטאווא בשנת תער"ב. — השייך לענינינו (ע' רפב) נדפס גם בהוספות לאוה"ת ויקרא ע' רלו. — ושם: "כהני בית שני נקרא מרובה בכגדים בלי שמן המשחה .. וע"י הבגדים שהם הלבושים שממעשה המצות נעשה כ"ג, א"כ זהו מלמטה למעלה .. ובעבודה שע"י קיום המצוות נמשך האה"ר".

109) ראה יומא נב, ב. וש"נ.

110) ראה תו"א מקץ לו, ד. סה"מ תרס"ד ע' דש. המשך תער"ב ח"ג ע' א"רנ. ועוד.

111) ולכאורה כוונת רבינו להוסיף על המבואר לעיל שמנורה של ברזל מורה שרק "בקבלת עול מלכות שמים האירו הז' מדות", ולא באהבה רבה ונהשייכות לאהבה רבה אינה אלא מצד זה שחפום בעץ, נצח, שהוא רושם החסד והאהבה, או אפילו יתירה מזה, ש"דוקא בעץ, נצח,

וכו" גם אצל "קלי הראש"¹¹⁴.

ולכן כש"העשירו" — "אין עשיר אלא בדעת"¹¹⁵ — "עשאוּם של כסף וכו'", כי במצב של עשירות (היפך מצב דחושך כו'), אין צורך בתוקף דברזל. וכמו לענין "שמונה בשמינית", שאינו נצרך אלא בתחילת העבודה¹¹⁶, ואינו אלא כמו המוץ לחטה¹¹⁷.

*

יג. איתא בגמרא (שבת כא, ב): "נר חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ ("ולא ברה"ר אלא בחצירו שבתיהן היו פחותין לחצר" — פרש"י. ובתוס': "ומיירי דליכא חצר אלא בית עומד סמוך לרה"ר, אבל אם חצר לפני הבית מצוה להניח על פתח חצר"). אם הי' דר בעלי' מניחה בחלון הסמוכה לרשות הרבים. ובשעת הסכנה מניחה על שולחנו ודיו".

ובדרמ"צ שם ציין גם ללקו"ת ד"ה והי' מספר¹¹², בענין פקדת הארץ, ולהביאור ע"פ אחרי ד'¹¹³, בענין כפה עליהם הר.

מקורו באהבה רבה דאהרן"] — שגם מצד ברזל כשלעצמו (קבלת עול, מעשה המצוות), נעשית התעוררות אהבה רבה (מלמטה למעלה)*.

(112) ושם (במדבר ה, ג ואילך): "פקדת הארץ היינו המצות שהם פקודי ה' כי המצות הן נמשכות מרצון העליון .. ושורש המצות הוא בחי' חסד ואהבת ה' אלינו .. ועי"ז מתעורר ג"כ בנפש האדם רצון העליון שבנפש לאהבת ה' .. להיות לה רצון וצמאון ונפש שוקקה" (ותשוקי').

(113) ושם (פ' ראה כב, רע"א): "וידוע פי' וענין כפה עליהם הר שהוא בחי' וימינו תחבקני דהיינו התגלות אהבה העליונה לישראל .. ועי"ז זה ממילא נתעורר האהבה ג"כ בנש"י .. עד שבאו לכלות הנפש .. וכך מעין זה יובן ג"כ בענין קיום המצות שהם המשכת רצון .. התגלות אהבה עליונה כו' לכן עי"ז נתעורר ג"כ רצון האדם אליו ית' .. וזהו פקדת הארץ ותשוקי' כו'".

(114) פרש"י שם.

(115) כתובות סח, סע"א.

(116) ראה תו"א מג"א צא, ב. ובהוספות קיט, ג ואילך. ועוד.

(117) כלשון הגמרא (סוטה שם): "ומעטרא לי' כי סאסא לשבולתא". ובהוספות לתו"א שם: "שבולת החטה הגשמית יש לה מוץ ונק' סאסאה, וגוף החטה עצמה הוא הנק' שבולתא". — והרי "המוץ אינו אלא שומר לחטה בלבד והוא רק כמו קליפה לפרי", להגן מפני ענינים בלתי-רצויים כו', ולכן הצורך בזה הוא רק בהתחלת העבודה, עיי"ש בארוכה.

(* זהו חידוש גם ביחס לפר' הב' בתו"א (שבהערה 107) — כי, בתו"א מדובר אודות התעוררות האהבה שנעשית לאחרי וכתוצאה מקיום המצוות מתוך קבלת עול, מצד המרירות והצעקה על הריחוק כו', וכאן (ע"פ המבואר בלקו"ת המצויין בפניס) מדובר אודות אהבה רבה הקשורה עם מעשה המצוות גופא, כיון ששרש המצוות הוא בחי' חסד ואהבת ה' כו'.

ויש לבאר תוכן הענין בעבודת האדם:

"נר חנוכה מצוה להניחו על פתח ביתו מבחוץ" — כי העיקר הוא להאיר ברשות הרבים (אם ע"י החצר — לפרש"י. או ישר ברשות הרבים — כתוס').

"אם הי' דר בעלי", פירוש, אם הוא מאלה שהם במדריגת "בני עלי" ¹¹⁸, שאין לו שייכות לרשות הרבים, היינו, שאין לו פתח לרה"ר שיצא הוא לשם — בכל זאת, גם עליו החוב לתקן חלקו בעולם, ועכ"פ ע"י חלון (שלכן "מניחה בחלון הסמוכה לרה"ר"), שאין חלון משמש ליציאה לרה"ר, אלא רק להאיר על ידו ברה"ר. וע"ד שהי' במקדש "חלוני שקופים אטומים" ¹¹⁹ שיוציאו האור מביהמ"ק לחוץ, ולא להיפך, וגם פה כן, שע"י החלון שב"עלי" יוצא האור לרשות הרבים.

ולכן לא נקטו בגמרא מה הדין אם אין לו חלון

— דלכאורה, כמו שנקטו הדין "אם הי' דר בעלי", ואין לו פתח לרה"ר, היו צריכים לנקוט הדין אם אין לו גם חלון לרה"ר (אף שאפשר לומר שהדין אם אין לו חלון ילמוד מהדין ד"בשעת הסכנה מניחה על שולחנו ודיו". ויש לחלק ¹²⁰) —

כי לא סגי בלאו הכי (אי אפשר בלא חלון), כיון שמוטל עליו החוב לתקן חלקו בעולם, עכ"פ ע"י חלון. וע"ד שאף רשב"י שהוא מ"בני עלי" (סוכה מה, ב), מפסיק לעשות סוכה ולולב (ירושלמי שבת פ"א סוף הל' ב' ¹²¹. ועיין בבלי שבת יא, ¹²²).

*

(118) כלשון חז"ל (סוכה מה, ב — הובא לקמן בפנים) "ראיתי בני עלי' (והן מועטין)". ובפרש"י: "כת המקבלין פני שכינה". ובחדא"ג מהרש"א: "למעלה בשמים קרי לי עלי', והצדיקים שבארץ השייכים שם קרויים בני עלי'".

(119) מלכים"א ו, ד. וראה מנחות פו, ב: "לא לאורה אני צריך", שלכן הי' החלון "קצר מבפנים ומרחיב והולך לצד חוץ, כדי שתהא אורה יוצאה מהיכל שתאיר לעולם" (לשון רש"י כת"י שם).

(120) דיש לומר, שרק "בשעת הסכנה מניחה על שולחנו ודיו", כיון שאין אפשרות אחרת.

(121) ושם: "ולא מודי ר' שמעון בן יוחי שמפסיקין לעשות סוכה ולעשות לולב" (בתמי').

(122) אולי הכוונה להמבואר שם ש"חברים" ("כגון ר"ש בן יוחי וחבריו שתורתן אומנותן")

שהיו עוסקין בתורה מפסיקין לק"ש" — דלא כבירושלמי שם ש"אפי' לקרית שמע אין אנו מפסיקין". ועפ"ז, אם לדעת הירושלמי שאין מפסיקין לק"ש, "מפסיקין לעשות סוכה ולעשות לולב" — לדעת הבבלי שמפסיקין לק"ש, על אחת כמה וכמה.

יד. איתא בגמרא (שם לעיל מהנ"ל) שגר חנוכה "מצותה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק וכו' עד דכליא רגלא דתרמודאי".

ואילו נר שבת — מצוותו דוקא קודם השקיעה, ודוקא בביתו, ולא ברשות הרבים.

כי:

נר שבת — הוא באופן של העלאה¹²³. ולכן אין חשש יניקה לחיצונים, ומשום זה מותר להשתמש לאורה. וכיון שענינו העלאה — לכן אינו ברשות הרבים (שלזה צ"ל המשכה למטה דוקא), אלא דוקא בביתו. וקודם השקיעה, שאז מתחלת העלי' דשבת¹²⁴.

ואילו נר חנוכה — ענינו המשכה למטה¹²³. ולזה צריך אור נעלה¹²⁵ — שזהו מש"נ בנרות חנוכה "הנרות הללו קדש הם"¹²⁶, שמורה על גודל מעלת האור. ויש חשש יניקה, ולכן אסור להשתמש לאורה¹²⁷, ע"ד "ודאשתמש"¹²⁸ בתגא חלף¹²⁹. וכיון שענינו המשכה למטה, לכן זמנו הוא "משתשקע החמה"^ט, היינו, ששמש הוי', "כי

ט) "שתכלה רגל", לשון יחיד. "משתשקע החמה", ולא אמר שמש (נתבאר באוה"ת דרושי חנוכה שיב, א"שיג, א¹³⁰).

(123) תו"א מקץ מא, ב. אוה"ת דרושי חנוכה (כרך ה') תקמא, סע"א ואילך. סה"מ תרכ"ט ע' ו ואילך. המשך תער"ב ח"ב ע' תשצג. סה"מ תרע"ח ע' קטז ואילך (וראה גם "רשימות" חוברת א' ע' 13).

(124) ראה המשך תער"ב שם: "וכנודע דבע"ש עם חשיכה מתחיל עליית העולמות, וזהו ג"כ ענין הדלקת הנרות שהיא ההעלאה כו".

(125) ראה סה"מ תר"ס ע' עג: "נר חנוכה בחי' המשכה מלמעלמ"ט להמשיך בחי' אור האצי' בבי"ע .. ובכדי שיהי' הגילוי גם בבי"ע צ"ל שרש ההמשכה מלמעלה יותר".

(126) נוסח "הנרות הללו".

(127) שבת כב, א.

(128) אבות פ"א מי"ג.

(129) ראה גם אוה"ת דרושי חנוכה שכו, א ואילך, סה"מ תרכ"ט שם, שגר חנוכה הוא אור שלמעלה מעולמות, ולכן אסור להשתמש לאורה, ע"ד "דאשתמש בתגא כו", משא"כ נר שבת שמותר להשתמש לאורה, להיותו אור השייך לעולמות.

ומ"ש שם שכיון שגר שבת מותר להשתמש לאורה, יש לחוש שמא יטה, היינו, שמבחי' זו יכול להיות הטי' לקליפה כו', משא"כ בנר חנוכה שאסור להשתמש לאורה אין חשש יניקה (ואדרבה, האור דחנוכה דוחה יניקת החיצונים) — ה"ז בנוגע ליניקה שנעשית כתוצאה מההשתמשות בהאור, "שמא יטה" (ששייכת בשבת ולא בחנוכה), ואילו כאן מדובר אודות יניקה שהיא סיבה להעדר ההשתמשות, ע"ד "ודאשתמש בתגא" (ששייכת בחנוכה ולא בשבת).

(130) ושם: "חמה (ש) אינו השמש בעצמו רק .. הוא מלשון חמימות דהיינו מה שהוא

שמש ומגן וגו' ¹³¹, אינו מאיר, שלכן גובר החושך — אז מתחילים להאיר גם ברשות הרבים.

ונמשך זמנה "עד שתכלה רגל מן השוק":

רגל — שזהו התואר ד"בן", "ברא כרעא דאבוהא" ¹³², דהיינו בניי שעליהם נאמר ¹³³ "בנים אתם וגו'" — קאי או על הארת הנשמה שבגוף, או (בהארת הנשמה שבגוף גופא) על בחי' התחתונה שבאיש ישראל שהיא העוסקת בעניני עוה"ז, באופן ד"יגיע כפיך" (כנ"ל ס"ז).

וכשכלה רגל מן השוק, רשות הרבים — זהו סימן שנגמר הבירור ונפרד הרע מן הטוב.

ולהעיר, ש"שוק", רשות הרבים, ו"בחוף", היינו הך — כלשון הכתוב "לאחיו בחוף" (בראשית ט' כב'), ותרגם אונקלוס "בשוקא".
 "ועד כמה עד דכליא רגלא דתרמודאי":

"תרמודאי" מלשון מורדת (קה"י ערך תרמוד). ועיין רש"י דה"ב ח' ד': "תדמורים .. עזרו לשונאיהם של ישראל .. המירו עצמם ונתחלפו לרעה .. שהי' להם לעשות לישראל חסד שעשה עמהם שלמה שבנה להם כרך תדמור .. (ותמורת זה) .. מרדו בו וקלקלו בו". וביבמות יז, א: "עתידין ישראל דעבדי יומא טבא כי חרבי תרמוד", משום דממזרים הם ומטמעו בישראל ופוסלין אותן ¹³⁴. ובב"ר פנ"ו, יא: "אשרי מי שהוא רואה במפלתה של תרמוד שהיתה שותפת בב' חרבנות".

מחומם מחמת השמש שהוא בחי' יראה ואהבה מהארת והמשכת אור השמש .. ומשתקע החמה ששקעה בחי' זו, צו חכמים להדליק נ"ח, דהיינו להמשיך עליו אלקותו ית' מלמעלה למטה.

וזמן ההדלקה הוא "עד שתכלה רגל מן השוק" — "רגל א' הוא ממש סיבת בחי' רה"ר וטורי דפרודא, כי בחי' רה"ר היינו שאין התכללות ואחדות", "שהו"ע עולם התהו .. שהיו הי"ס זו ע"ג זו .. עמוד א' שהוא חד סמכא", "וזהו ג"כ ענין מצות נ"ח עד שתכלה רגל מן השוק, היינו לברר ניצוצי' דתהו הנ"ל שנק' רגל א', מן השוק, שהוא בחי' טורי דפרודא דבי"ע שנפלו שם וכו', והעלאה זו הוא ע"י המשכת נ"ח על הפתח הסמוך לרה"ר וכו'".

(131) תהלים פד, יב.

(132) יונת אלם רפ"ב. וראה תוד"ה מקמי — יבמות ג, א. רש"י ד"ה כבעל — כתובות צב,

א.

(133) פ' ראה יד, א.

(134) פרש"י שם.

ופירש"י (שבת שם) שם אומה מלקטי עצים דקים — דקאי על ניצוצות דקים דקדושה המובלעים — והם (מלקטי העצים דקים) מתעכבים בשוק גם משחשיכה [להעיר מתו"א וישב ד"ה והנה אנחנו מאלמים¹³⁶]: "שלמטה .. נתרבו מאד הניצוצים לאלפי אלפים חלקים קטנים", ודוגמתו בנדו"ד, שבירור הניצוצות הדקים (עצים דקים) הוא משחשכה (למטה ביותר) דוקא, כיון שלמטה נתרבו מאד הניצוצים לאלפי אלפים חלקים קטנים, ניצוצות דקים, משא"כ קודם החשיכה, שאז העבודה בשוק היא בבירור ניצוצות גדולים יותר] וכו' וכשצריכין לעצים יוצאים וקונים מהם, עכ"ל.

ואם גם רגלם כלה — הרי זה סימן שגם הניצוצות דקים נתבררו.

*

טו. (מדות¹³⁷ פ"א מ"ו. ע"ז נב, ב באריכות) "מזרחית צפונית בה גנזו בני חשמונאי את אבני המזבח ששקצום מלכי יון"

*

טז. (י"ד¹³⁷ הל' מגלה וחנוכה פ"ג ה"א) "ושלחו¹³⁸ ידם בממונם ובנותיהם". ובשבת (כג, א) "שאף הן היו באותו הנס" (שגזרו יונים על כל בתולות הנשאות להבעל לטפסר תחלה, ועל ידי אשה נעשה הנס. פירש"י).

*

(י) תרמודאי מלקטי עצים. להעיר ממקושש עצים¹³⁵.

(135) ראה לקו"ת שלח מג, א: "ענין חטא המקושש עצים ביום השבת .. שבתא דלילא הוא בחי' עליית הבירורים שנתבררו בכל ששת ימי המעשה והוא בחי' בירור עה"ד טו"ר שנפרד הטוב מהרע ועולה למעלה ומתחבר בעץ החיים .. וחטא המקושש .. שמפריד היש להיות נפרד בפ"ע כו" — היפך הענין דעבודת הבירורים.

(136) כו, ד.

(137) בקטע זה — התחיל רבינו בהעתקת לשון חז"ל, והשאר מקום פנוי בהגליון, אבל לא המשך ביאור הדברים.

(138) ברמב"ם שם: "ופשטו".

יז. איתא במשנה (מדות פ"ב מ"ג): "לפנים ממנו סורג גבוה י' טפחים, ויג' פרצות היו בו שפרצום מלכי יון, חזרו וגדרום, וגזרו כנגדם יג' השתחויות. לפנים ממנו החיל וכו'".

וטעם הדבר — כי, בנוגע לה"חיל" איתא במשנה (כלים פ"א מ"ח) "החיל מקודש ממנו שאין עכו"ם וטמא מת נכנסים לשם" (מדרבנן. מפרשי המשנה¹³⁹). ולכן פרצו מלכי יון הסורג (עיקר תוי"ט מדות) דוקא. לעיין בתוי"ט¹⁴⁰.

והובא גם בירושלמי (שקלים פ"ו ה"ב) בפירוש המשנה "היכן היו השתחויות האלו" ("שלש עשרה השתחויות היו במקדש"¹⁴¹), לדעת רבנן שרק "שבעה שערים (ולא י"ג) היו בעזרה"¹⁴² — "כי היא דתנינן תמן י"ג פרצות היו בו שפרצום מלכי יון וחזרו וגדרום בני חשמונאי וגזרו כנגדם יג' השתחוואות". וכן הוא בפירוש המשניות שקלים: "זה התנא שאמר כי שלש עשרה שערים היו בעזרה הוא אבא יוסי בן יוחנן, כך נתבאר בירושלמי, אבל חכמים אומרים שבעה שערים היו בעזרה, כמו שנזכר במדות, ואלו השלש עשרה השתחויות היו משתחוים אותן אליבא דחכמים כנגד שלש עשרה פרצות שפרצום מלכי יון בעזרה וחזרו בני חשמונאי וגדרום, כאשר יתבאר במדות. וכשהי' אדם מגיע למקום פרצה מן הפרצות הי' משתחוה על דרך הודאה" (צ"ע שעדיין לא מצאתי בי"ד חיוב השתחוואות אלו. ועיין תוספתא פ"ב¹⁴³). (הכותב).

ובפסחים (סד, ב במשנה) שנינו: "שני' נכת שני' של שוחטי

(139) הר"ש והרע"ב. ועוד.

(140) כנראה הי' תח"י רבינו רק עיקר תוי"ט (ושם: "ונל' דזה הבנין של הסורג שהוא הי' כדי לתת מקום והבדל בין העו"ג הנכנסים להתפלל בבית ה' ובין ישראל, כאותו שנינו בפ"ק דכלים מ"ח החיל מקודש ממנו שאין עו"ג וטמא מת נכנסים לשם, ולטעם זה פרצו כו"). — ובתוי"ט שם (לאחרי אריכות השקו"ט בטעם בנין הסורג*, ומסיק שהי' כדי להבדיל בין העכו"ם ובין ישראל): "בשביל כן היונים פרצו בו פרצות הואיל ונעשה להבדיל אותם מבוא יותר פנימי, ולכך כשחזרו ישראל וזכו לגדרם, תקנו על כל גדר השתחוי' להודות לה' כי טוב".

(141) שם מ"א.

(142) מדות פ"א מ"ד.

(143) אולי כוונת רבינו למ"ש שם (הי"ז) ש"שאר השתחוואות שבמקדש שעל גבי קרבן חובה היו וקבע היו" (חוב הי' להשתחוות ותמיד היו משתחוין — מנחת ביכורים), ומזה מובן שיי"ג השתחוואות אינם חובה כו'.

הפסח] בחיל" [כשחל י"ד להיות בשבת]. ובכסף משנה הל' בית הבחירה פ"ה ה"ג הביא מהרא"ש שהסורג נעשה להתיר טלטול שבת¹⁴⁴ (ולכן היתה כת שני' של שוחטי הפסח יכולה לטלטל פסחיהם בחיל, כיון שהי' מוקף בהסורג), ובהג"ה הקשה על זה¹⁴⁵.

בעיקר תוי"ט, שלכן פרצו מלכי יון הסורג כי לשם אסורה עליהם הכניסה (כנ"ל). וצ"ע:

כי, איסור כניסתם בה"חיל" הוא מדרבנן (כנ"ל ממפרשי המשנה). ויש באיסור זה ב' חלקים: (א) איסור הכניסה לחיל לטמאי מתים — שגם איסור זה הוא מדרבנן, וגזירה זו מימי יהושפט (תוד"ה שחדשו — יבמות ז, ב¹⁴⁶), (ב) ושעכו"ם יטמאו כמתים. ולכאורה זהו מי"ח דבר (שבת יז, ב¹⁴⁷) — שגזרו שיהי' כזבין, ולענין שילוח מחנות (לא כזבין, אלא) רק כטמא מת (ר"ש ורא"ש בכלים¹⁴⁸), שלכן נאסרו ליכנס לחיל, כטמאי מתים, ולא נאסרו ליכנס להר הבית, כזבים.

ועפ"ז צ"ע בדברי התוי"ט שהטעם שהיונים פרצו הסורג הוא מפני שאסרו עליהם הכניסה לשם — דלכאורה, איסור זה הוא מי"ח דבר שנתחדש לאחזר המאורע דחנוכה¹⁴⁹.

144) וממשיך שם: "ולזה הי' גבוה י' טפחים כדין כל מחיצה, דהיקף הר הבית לא מהני דהוי הוקף ולבסוף פתח דלא מהני".

145) וז"ל: "תימה לדבריו דלטלטול לא הי' צריך שום דבר, לפי שמן התורה כל מה שהוא מוקף בארבע מחיצות הוא רה"י גמורה כמו שאמרו ברפ"א דשבת, ושבות במקדש לא גזרו. ועיין בת"ט* בפ"ב דמדות".

146) ביבמות שם: "ויעמוד יהושפט בקהל יהודה לפני החצר החדשה (דברי הימים ב כ, ה), מאי חצר החדשה .. שחדשו בה דברים ואמרו טבול יום לא יכנס למחנה לוי". ובתוס' שם: "וא"ת מנא לי' שחדשו מטבול יום, דלמא חדשו מטמא מת עצמו, ויש לומר, דמשמע לי' שלא חדשו אלא על החצר, וחצר היינו עזרת נשים .. ואילו טמא מת אסור אפי' בחיל".

147) "כולן מי"ח דבר הן .. גזרו על תינוק נכרי שמתמא בזיבה וכו'".

148) שם (פ"א מ"ח). בר"ש: "ועכו"ם .. אע"פ שגזרו עליהם שיהיו כזבים לכל דבריהם .. לענין שילוח מחנות לא גזרו עליהו אלא כטמאי מתים". וברא"ש: "אע"פ שגזרו עליהם שיהיו כזבים לא גזרו עליהם שילוח מחנות".

149) להעיר מתוד"ה שהי' מונח — שבת כא, ב (נעתק לעיל ס"ח) "אם כבר גזרו על הנכרים להיות כזבים כו'", ובמהרש"א שם: "הא דגזרו על תינוק נכרי שמתמא בזיבה והיינו בן ט' שנים .. וההיא גזירה מי"ח דבר הוא שגזרו תלמידי שמאי והלל .. וחשמונאי מקדמי

(* בתוי"ט שם הקשה גם "דהא בספ"ה דפסחים תנן יצתה כת הראשונה [עם פסחם] וישבה לה בהר הבית, שני' בחיל, ואי איתא דהיקף הר הבית לא מהני היאך טלטלו פסחיהם לשם" (להר הבית, מחוץ לסורג).

ואין לומר שב' גזירות היו בעכו"ם, בתחילה (קודם הי"ח דבר) גזרו שיהיו כטמאי מתים (ובמילא גם בזמן דחנוכה כבר נאסרה עליהם הכניסה לשם) ואח"כ גזרו שיהיו כזבים, כי:

(א) דלא אשתמיט תנא בשום מקום לומר כן.

(ב) א"כ, גם קטן מט' שנה (שלא שייך בו גזירת זיבה) יהי' טמא מחמת טמא מת¹⁵⁰, ועיין י"ד הל' מטמאי משכב פ"ב ה"י, ובהקדמה לסדר טהרות¹⁵¹ — דלא משמע כן (אלא שבפחות מבן ט' שנה אין דין טומאה כלל). ובהל' טומאת מת פ"א הל' יג' י"ד¹⁵² משמע דלא גזרו בענין טומאת מת, ורק טומאת זיבה גזרו.

(ג) א"כ, גם קודם גזירת זיבה היו בדלים מתינוקי עכו"ם מצד הגזירה שיהיו כטמאי מתים, כיון דגם טמא מת מטמא אדם (ריש אהלות¹⁵³), ולא משמע כן בתוד"ה ועל שבת יז, ב (בנוגע לגזירה על בנותיהם, ש"ע"י שגזרו עליהם נדות יפרשו ממגען ולא יטמעו בהם כ"כ". ומזה משמע שלולי זה — בזכרים — לא היו בדלים מתינוקי עכו"ם (קודם גזירת זיבה)).

המורם מכל הנ"ל — שזהו (איסור כניסת נכרים לחיל, לפנים מן הסורג) מי"ח דבר שגזרו תלמידי שמאי והלל, משך זמן (לערך מאה שנה) לאחור המאורע דחנוכה. וא"כ, צ"ע בדברי התוי"ט, כנ"ל.

ואולי אפשר לומר להיפך — שמפני שפרצו בסורג, אסרו עליהם הכניסה עד שם.

טובא הוו, די ש לומר דכבר גזרו על חזב נכרי שטמא בזיבה כמו ישראל, אבל על תינוק נכרי אע"פ שאינו זב לא גזרו רבנן קמאי, ואתו תלמידי שמאי והלל וגזרו בו, וכן נראה מפרש"י לעיל ודו"ק". — ועפ"ז, בזמן דחנוכה לא היתה עדיין גזירה לאסור על כניסת נכרים יותר מישראל, ובמילא לא היתה להם סיבה לפרוץ הסורג.

(150) שהרי "אפילו קטן בן יומו שנגע או נשא או האהיל על המת נטמא והרי הוא טמא מת" (רמב"ם הל' טומאת מת פ"א הי"ד).

(151) בי"ד שם: "וחכמים גזרו על כל העכו"ם שיטמאו כזבים .. והוא שיהי' הזכר בן תשע שנים ויום אחד ולמעלה .. אבל הקטנים למטה מזמן זה לא גזרו עליהן טומאה, שעיקר הגזירה היא כדי שלא יהא תינוק ישראל רגיל אצל העכו"ם במשכב זכור, ופחות מזמן זה אין ביאתן ביאה". ובהקדמה לסדר טהרות: "העכו"ם .. מדרבנן .. גזרו עליהן שיהיו כזבים .. הזכר מבן ט' שנים ויום א' ולמעלה .. לא פחות מזה, כמו שהתבאר בגמרא ע"ז (דף לו: לז:)."

(152) ושם: "אין העכו"ם מטמא באהל .. וכן העכו"ם אינו נעשה טמא מת .. ולא בטומאת המת בלבד אלא בכל הטומאות כולם אין העכו"ם .. מתטמאין בהן. ומדברי סופרים שיהו העכו"ם כזבין לכל דבריהן".

(153) ושם: "אדם הנוגע במת טמא טומאת שבעה ואדם הנוגע בו טמא טומאת ערב".

ובכל אופן, יש לבאר הענין די"ג פרצות שפרצו מלכי יון, שכנגדם גזרו י"ג השתחוואות — בפנימיות הענינים:

מספר יג' — מתחיל מחכמה עד סוף מעשה, י' ספירות דאצילות וג' עולמות בי"ע. וזהו"ע י"ג פרצות שפרצו מלכי יון, החל מחכמה שממנה התחילו היונים (כנ"ל ס"ג), עד סוף מעשה — י"ג פרצות.

וגזרו כנגד זה יג' השתחוואות — כנגד י' ספירות דאצילות וג' ראשי ראשין, וזה תלוי בזה [עייין ד"ה ויקח לו יעקב. תרע"ח¹⁵⁴]. וגזרו השתחוואה דוקא — שענינה ביטול, מסירת נפש, שעי"ז נצחו המלחמה (כנ"ל ס"ה ואילך).

154) ושם (סה"מ תרע"ח ס"ע עו ואילך), בנוגע לב' הפירושים במספר י"ג — ע"ס וג' ראשי ראשין, או ע"ס ובי"ע — "י"ל דלא פליגי כלל, דהנה שרש התהוות בי"ע ובכדי שיהי' הגילוי בבי"ע זהו מבחי' ג' ראשי ראשים . . דעומק רום ועומק תחת הן מכוונין זע"ז, דמבחי' עומק רום דוקא נמשך למטה יותר כו".